

Abdülmecid Ünlükul (Nursî) 1884-1967

Bediüzzaman'ın kardeşi, İşaratü'l-İ'caz ve Mesnevi-i Nuriye'yi Arapça'dan Türkçe'ye çeviren mütercim.

Abdülmecid, 1884 yılında Bitlis'in Hizan Kazasının İsparit nahiyesine bağlı Nurs köyünde doğdu. İlk eğitiminiburada aldı. Nurs köyünden sonra Arvas'ta eğitimine devam etti. Buradan ayrıldıktan sonra (1900) Van'a gitti. Van'dakaldığı on dört yıl, eğitim sürecinde ayrı bir öneme sahiptir. Buradaki Horhor Medresesinde ağabeyinin nezaretindeiki yüzü aşkın talebe ile birlikte eğitimine devam etti. Özellikle Arap Dili ve Edebiyatı dalında çok büyük bir aşamakattetti. Nitekim bu sebepten dolayıdır ki, Bediüzzaman İşaratü'l-İ'caz ve Mesnevi-i Nuriye eserlerinin Arapça'dantercüme edilmesi işini ona vermiştir.

Abdülmecid, Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması ve Ruslardan cesaret alan Ermenilerin saldırıları üzerine Bediüzzaman'ınidaresinde savaşa katıldı. Bu savaşta Bediüzzaman Hazretleri yaralı olarak Ruslara esir düşerken, yeğeni Ubeyd şehitoldu. Bilindiği gibi Van ve çevresi Rusların eline geçti. Şehir harabe haline geldiği gibi uzun süre eğitim gördüklerimedreseleri de bu tahribattan nasibini aldı. Abdülmecid, Rusların hücumundan ve istilasından kurtulan bazı akrabalarıile birlikte Van'dan ayrılarak Diyarbakır üzerinden Şam'a gitti. Üç yıl burada kaldıktan sonra 1917 yılındaDiyarbakır'a geri döndü.

Abdülmecid Diyarbakır'da bulunan Askeri Rüştiyede Arapça öğretmenliğini yaptı. Ancak bir süre sonra bu okulunkapanarak Erkek Sanat Enstitüsüne dönüştürülmesinden sonra buradan da ayrıldı ve tekrar (1920) Van'a döndü. Van'dada öğretmenliğe devam etti. Bu kez yedi yıl burada kaldı (1920-27). Şeyh Said hadisesi ile başlayan ve Bediüzzaman'ınsürgün edilmesiyle neticelenen süreçten kendisi de nasibini aldı. Öğretmenlik görevinden alınınca Van'dan Ergani'yegeçti. Ergani'de bir manifatura dükkanı açarak hayatını devam ettirdi. Bazen Camide fıkhi konuların ağırlıklıolduğu vaazlar verdi. 1936 yılına kadar Ergani'de yaşadıktan sonra çocuklarının eğitimi sebebiyle Malatya'ya göçetti. Burada Cumhuriyet Çarşısında (Eski adı Kürtler Çarşısı) manifaturacılık yaptı. Örnek bir ticari ahlakasahip olması kısa zamanda çevresinin dikkatini çekti. Siftah ettikten sonra gelen müşterilerini henüz siftah yapmamışkomşu esnafa göndermek suretiyle ticari ahlaka katkıda bulundu.

Bu davranışı çoğu kez tekrarladı. Hiçbir komşusunu incitmemesi, sempatik oluşu ve sürekli bir şekilde sohbetlerinde imani konulara ağırlık vermesi, etrafındaki sevgi çemberini giderek büyümesine sebep oldu. Malatya'da dört yıl kaldıktan sonra Ürgüp'e müftü olarak tayin edildi (1940).

Ürgüp'te on iki yıl müftülük yaptı. Burada acı-tatlı çok sayıda hadiseye tanık oldu. Bediüzzaman'ın kendisine tevdi ettiği eserlerinden İşaratü'l-İ'caz ile Mesnevi-i Nuriye'yi Arapça'dan Türkçe'ye tercüme etti. Bu eserler dantelelerine dersler okuttu. Diğer taraftan hayatında çok büyük iz bırakan evlat acısını burada tattı. Üniversite okuyan ve gelmesini dört gözle beklediği oğlu Fuat'ın vefat haberini burada aldı. Oysaki, köprü mevkiinde, Ankara'dan gelen kamyonlardan birinden oğlunun inmesini bekliyordu. Postayla ölüm haberini aldı. Oğlunun adına kaleme aldığı ve "Fuadiye" adını verdiği eserinde acısını şöyle kaleme dökmüştür:

Ey mezarıcı! Göm beni de şu Fuad'ın kabrine

Firkatın dayanmaz vallahi asla kahrine.

Katılsın zerratımız, alem-i berzahta keza,

Sarılsın birbiriyle ruhlar, ilayevmi'l-ceza.

Ey mezarıcı! Cebeci'de bana da kaz bir mezar,

Olalım ünlü Fuad'ın komşusu leyl ü nehar.

Abdülmeccid'in acılarla dolu hayatı neredeyse vefatına kadar devam etti. Yıllarda ağabeyi Bediüzzaman ile görüşemedi. Oğlu vefat etti. Yine çok sevdiği yeğeni Abdurrahman'ın vefatı, diğer taraftan görevden alınmalar sıkıntılarını arttırdı. Bediüzzaman, kardeşinin yaşadığı sıkıntılı halet-i ruhiyeyi şu şekilde kaydetmiştir:

"Kardeşim Abdülmeccid, biraderzadem Abdurrahman'ın (rahmetullahi aleyh) vefatı üzerine ve daha sair elim ahvâlâtîçinde bir perişaniyet hissetmişti. Hem, elimden gelmeyen mânevî himmet ve medet bekliyordu. Ben onunla muhabere etmiyordum. Birden bire, mühim birkaç Söz'ü ona gönderdim. O da mütalâa ettikten sonra yazıyor ki:

'Elhamdülillâh, kurtuldum. Çıldıracaktım. Bu Sözler'in her biri birer mürşid hükmüne geçti. Çendan bir mürşidden ayrıldım, fakat çok mürşidleri birden buldum, kurtuldum' diye yazıyordu. Ben baktım ki, hakikaten Abdülmeccid güzel bir mesleğe girip, o eski vaziyetlerinden kurtulmuş." (Mektubat, s. 342)

Abdülmeccid, on iki yıl boyunca sürdürdüğü müftülük görevinden alınca Ürgüp'ten ayrılmak istedi. Ancak, sevenleri bir süre daha

yanlarında kalması için ısrar ettiler. Talebelerinin ve Ürgüplülerin ısrarı üzerine üç yıldaha burada kaldı. Gerek müftülüğü sırasında ve gerekse görevden alındıktan sonra iman hizmetini devam ettirdi. Çoksayıda talebe yetiştirdi. Her fırsatta imani konularda çevresinde bulunanları aydınlatmaya gayret sarf etti. Mantıklı eseri yazdığı gibi, Haleb-i Sağır ve Kaside-i Bürde şerhini de kaleme aldı. Talebelerinden biri olan ve uzun sürevaizlik ve müftülük görevlerinde bulunan Mustafa Yıldız, hocası için şunları söylemektedir:

"... Hocamız Abdülmecid Nursî'nin çabalarıyla açılan Kur'an Kursu'nda talebe idim. Malumat-ı diniye derslerine geliyordu. Çok istifade ediyorduk. Beşeri münasebetleri fevkaledeydi. Herkesle görüşür, konuşur ve irtibat kurarlardı. Ben müftü iken herkesle (özellikle devlet memurlarıyla) irtibat kuramıyordum. O ise herkesle irtibat kurmuş ve kendinisevdirmişti." (Halil Uslu, Bediüzzaman'ın Kardeşi Abdülmecid Nursî, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 1998, s.62-63).

Abdülmecid, on beş yıl Ürgüp'te kaldıktan sonra 1955 yılında Konya'ya gitti. Buraya gelmesinin sebeplerinden birtanesi kızının Konya Kız Öğretmen Okuluna başlamasıdır. Buraya geldikten sonra büyük hasretini gidermek maksadıyla sparta'ya giderek çok uzun zamandan beri ayrı düştüğü Bediüzzaman Hazretlerini ziyaret edip, hasret giderdi. Buziyaret Bediüzzaman Hazretlerini de son derece sevindirdi.

Abdülmecid, Konya'ya geldikten bir süre sonra, Konya İmam Hatip Okulu Koruma Derneği idarecilerinin ve bazı hocaların daveti üzerine tekrar öğretmenliğe başladı. Bu sırada 74 yaşında olmasına rağmen okula yaya olarak gidip geldi. Kendisi için bir araba tutmayı teklif etmelerine rağmen kabul etmedi. Derslerine aralıksız devam etti. Öğrencilerinin yorulmaması için oturarak ders vermelerini rica etmeleri üzerine; "Bu, helaket ve felaket asrında iman, Kur'an dersialmaya gelen, malumat-ı diniyeyi öğrenmeye koşan sizin gibi gençlerin karşısında orutarak ders vermekten hicap duyuyorum ve bu hareketimle huzur duymaktayım. Ben vücudumun değil, ruhumun rahat etmesini temine çalışıyorum" şeklinde karşılık verir.

Konya İmam Hatip Okulu meslek dersleri öğretmenlerinden Mehmet Fatih Göktay, Abdülmecid için; "Bütün öğretmen ve talebelerle çok iyi geçinirdi. Bir hayli yaşlı olmalarına rağmen gayet dinç idiler. Temizliğe çok dikkatederlerdi. Sakal bırakmadıkları için her gün traşlı olarak okula gelirlerdi. Hassas bir insandı. Gönül yıkan değil, gönül yapandı" (Uslu, age., s. 77) ifadelerine yer vermektedir. Ders işleme tarzı ile ilgili olarak talebelerinden Süleyman Uğur: "Derste soru sorulmasını ve itiraz edilmesini pek severdi. Sual sorun, itiraz

edin,cevap vereyim ki, takrir, takrib tamam olsun" dediğini nakletmektedir.

Öğretmenlik görevini sürdürmeye devam ederken sebepsiz yere tekrar görevden alındı. Konya'ya yaşadığı acı olaylardan bir tanesi de, Bediüzzaman'ın Konya'ya gelmesine rağmen kendisiyle görüşmesine izin verilmemesidir. Bediüzzaman,vefatından önce bir kez daha Konya'ya geldiyse de bu sefer de uzun süre görüşmeleri mümkün olmadı. Zaten bu görüşmevede görüşmesi olup, evin önünde gerçekleşti. Bediüzzaman, arabadan inmeden kapının önünde kardeşiyle vedalaştı ve Urfa'ya doğru yola çıkacağını söyledi.

Abdülmecid'i en çok sarsan olayların başında kuşkusuz, Bediüzzaman'ın ebedi istirahatgahında bile rahat bırakılmamasıdır. Vefatından birkaç ay geçtikten sonra, kendisine zorla imzalatırılan bir yazıya dayanılarak Bediüzzaman'ın kabri açıldı ve naaşı bir gece Urfa'daki mezarından alındı. Abdülmecid'in, gözleri bağlı bir şekilde içinde bulunduğu bir uçakla taşınan naaş, bilinmeyen bir yere götürülerek defnedildi. Bediüzzaman'ı hayatta iken rahat bırakmayanlar,vefatından sonra da rahat bırakmamışlardı.

Abdülmecid, 1967 yılı geldiğinde herkes ile vedalaşmaya başladı. Ona göre ölüm vakti gelmişti. Çünkü, Bediüzzaman son buluşmalarında kardeşine, kendisinden yedi yıl sonra öleceğini söylemişti. Abdülmecid, Bediüzzaman'ın her söylediğinin gerçekleştiğini müşahade edenlerden biri idi ve buna bütün kalbi ile inanıyordu. Nitekim de öyle oldu. 11 Haziran 1967 Cuma günü vefat etti. Kaderin garip bir cilvesidir ki, oğlu Fuat da 23 yıl evvel 9 Haziran 1944 Cuma günü vefat etmişti.

Risâle-i Nur'a gönülden bağlı olan Abdülmecid, Mesnevi-i Nuriye'yi Arapça'dan Türkçe'ye çevirdikten sonrakı duyularını "İtizar" başlığı altında şu cümlelerle ifade etmiştir: "Risâle-i Nur Külli-yatı'ndanel-Mesneviyyü'l-Arabî ile muanven büyük Üstad'ın cihanbaha pek kıymettar şu eserini de Allah'ın avn ve inayetiyle Arabîden Türkçe'ye çevirmeye muvaffak olmakla kendimi bahtiyar add ediyorum. Yalnız, aslındaki ulviyet, kuvvet ve cezaleti tercümede muhafaza edemedim. Evet, o cevher-baha hakikatlere zarf olacak ne bir harf ve ne bir lâfız bulamadım. Tercüme lisanı da fikrim gibi nâkıs ve kasır olduğundan, o azîm imanî ve cesîm Kur'ânî hakikatlere ancak böyle dar ve kısa bir kisveyi tedarik edebildim. Ne hakkın ve ne hakikatin hatırı kalmış. Fabrika-i dimağiyemin bozukluğundan, bu kadarını da, müellif-i muhterem Bediüzzaman'ın mânevî yardımlarıyla dokuyabildim.

"Evet, bir tavuk, kendi uçuşuyla şahinin veya kartalın uçuşlarını

taklit ve tercüme edemez. Bu, hakikaten aslına uygun ve lâıyk bir tercüme değildir-Pek kısa bir meal, bazan da tayyedilmiş, tercüme edememiş. Çok yerlerde yalnız mealini aldım. Bazı yerlerde de tayyettim. Ancak, aslındaki hakaiki evlâd-ı vatana gösteren küçük bir aynadır."(Mesnevi-i Nuriye, s. 9)

